

STAÐA LAUNAFÓLKS Á ÍSLANDI 2025

Niðurstöður spurningakönnunar meðal
félagsfólks Framsýnar

Mars 2026

Staða launafólks á Íslandi. Niðurstöður spurningakönnunar meðal félagsfólks Framsýnar

Útgefandi: Varða - Rannsóknastofnun vinnumarkaðarins

Höfundur: Kristín Heba Gísladóttir

Úrvinnsla tölfraeðilegra gagna: Ásthildur Margrét Jóhannsdóttir

Guðrúnartún 1 105 Reykjavík

Sími: 535 5629

Netfang: rannvinn@rannvinn.is

Vefsíða Vörðu: rannvinn.is

ISBN númer: 978-9935-532-70-1

©Varða - Rannsóknastofnun vinnumarkaðarins, 2026

Efnisyfirlit

1	Inngangur.....	1
2	Aðferð.....	2
2.1	Fyrirlögn	2
2.2	Svarhlutfall.....	2
2.3	Meðhöndlun gagna.....	3
2.4	Mælingar	3
2.4.1	Andleg líðan.....	3
2.4.2	Skortur á efnislegum- og félagslegum gæðum	4
2.5	Bakgrunnsbreytur.....	5
2.5.1	Stéttarfélag	5
2.5.2	Kyn.....	6
2.5.3	Uppruni	6
2.5.4	Tekjur	6
2.6	Úrvinnsla gagna	7
3	Niðurstöður.....	8
3.1	Samsetning félags	8
3.2	Staða á vinnumarkaði.....	8
3.3	Fjárhagsstaða.....	11
3.4	Andleg- og líkamleg heilsa	15
4	Viðauki	17
4.1	Lýðfræði.....	17
4.2	Tekjur	18
4.3	Staða á húsnæðismarkaði.....	20
4.4	Staða á vinnumarkaði.....	21
4.5	Fjárhagsstaða.....	25
4.5.1	Auðvelt eða erfitt að ná endum saman.....	25
4.5.2	Geta mætt óvæntum 100 þúsund króna útgjöldum	25
4.5.3	Efnislegur skortur á heimili	26
4.5.4	Efnislegur skortur einstaklinga	27
4.5.5	Skortur á efnis- og félagslegum gæðum - samantekið.....	28
4.5.6	Skuldir.....	29

4.5.7	Eignir.....	30
4.5.8	Byrði kostnaðar.....	31
4.5.9	Fjárskortur komið í veg fyrir að hægt sé að greiða þætti fyrir börn	33
4.6	Heilsa	34
4.6.1	Líkamleg heilsa.....	34
4.6.2	Andleg heilsa	35
4.6.3	Viðhorf til atvinnurekanda.....	37
	Heimildarskrá.....	38

Myndayfirlit

Mynd 1.	Hlutfall félagsfólks í fleiri en einu starfi hjá Framsýn og í öðrum aðildarfélögum.	9
Mynd 2.	Heildartekjur í síðasta mánuði fyrir skatta og önnur gjöld meðal félagsfólks Framsýnar.	10
Mynd 3.	Heildartekjur í síðasta mánuði fyrir skatta og önnur gjöld innan Framsýnar eftir kyni. 10	
Mynd 3.	Hlutfall félagsfólks Framsýnar sem á nokkuð auðvelt, auðvelt eða mjög auðvelt með að ná endum saman.....	11
Mynd 4.	Hlutfall félagsfólks Framsýnar og annars launafólks sem gæti mætt óvæntum 100 þúsund króna útgjöldum án þess að stofna til skuldar.	11
Mynd 5.	Fjöldi þátta sem efnislegur- og félagslegur skortur er á innan Framsýnar og í öðrum aðildarfélögum.	13
Mynd 6.	Hlutfall félagsfólks Framsýnar í eigin húsnæði.	13
Mynd 10.	Líkamlegt heilsufar innan Framsýnar.....	15
Mynd 11.	Hlutfall Framsýnar félaga sem býr við slæma andlega heilsu.....	15

Töfluyfirlit

Tafla 1. Lýðfræði svarenda eftir stéttarfélagi.....	17
Tafla 2. Heildartekjur í síðasta mánuði fyrir skatta og önnur gjöld eftir stéttarfélagi.....	18
Tafla 3. Heildartekjur í síðasta mánuði fyrir skatta og önnur gjöld innan stéttarfélags eftir kyni.	18
Tafla 4. Heildartekjur heimilis í síðasta mánuði fyrir skatta og önnur gjöld eftir stéttarfélagi....	19
Tafla 5. Heildartekjur heimilis í síðasta mánuði fyrir skatta og önnur gjöld innan stéttarfélags eftir kyni.....	19
Tafla 6. Staða á húsnæðismarkaði eftir stéttarfélagi.	20
Tafla 7. Staða á húsnæðismarkaði innan stéttarfélags eftir kyni.....	20
Tafla 8. Staða á vinnumarkaði eftir stéttarfélagi.	21
Tafla 9. Staða á vinnumarkaði innan stéttarfélags eftir kyni.....	22
Tafla 10. Starfsgreinar eftir stéttarfélagi.	23
Tafla 11. Starfsgreinar innan stéttarfélags eftir kyni.....	24
Tafla 12. Auðvelt eða erfitt að ná endum saman eftir stéttarfélagi.	25
Tafla 13. Auðvelt eða erfitt að ná endum saman innan stéttarfélags eftir kyni.....	25
Tafla 14. Geta mætt óvæntum 100.000 kr. útgjöldum án þess að stofna til skuldar eftir stéttarfélagi.....	25
Tafla 15. Geta mætt óvæntum 100.000 kr. útgjöldum án þess að stofna til skuldar innan stéttarfélags eftir kyni.	25
Tafla 16. Þættir efnislegs skorts á heimili eftir stéttarfélagi.	26
Tafla 17. Þættir efnislegs skorts á heimili innan stéttarfélags eftir kyni.	26
Tafla 18. Þættir efnislegs skorts einstaklinga eftir stéttarfélagi.	27
Tafla 19. Þættir efnislegs skorts einstaklinga innan stéttarfélags eftir kyni.	27
Tafla 20. Skortur á efnis- og félagslegum gæðum samantekið eftir stéttarfélagi.	28
Tafla 21. Skortur á efnis- og félagslegum gæðum samantekið innan stéttarfélags eftir kyni.	28
Tafla 22. Yfirdráttur, smálán/skammtímalán, húsnæðislán, bílalán, rekstrarleiga bíls, námslán og lán hjá vini eða fjölskyldu meðal launafólks eftir stéttarfélagi.	29
Tafla 23. Yfirdráttur, smálán/skammtímalán, húsnæðislán, bílalán, rekstrarleiga bíls, námslán og lán hjá vini eða fjölskyldu meðal launafólks innan stéttarfélags eftir kyni.	29
Tafla 24. Fasteign, bíll, sparnaður, viðbótarlífeyrissparnaður, sumarhús, fasteign erlendis, fasteign í útleigu og verðbréfa meðal launafólks eftir stéttarfélagi.	30
Tafla 25. Fasteign, bíll, sparnaður, viðbótarlífeyrissparnaður, sumarhús, fasteign erlendis, fasteign í útleigu og verðbréfa meðal launafólks innan stéttarfélags eftir kyni.	30
Tafla 26. Auðvelt eða erfitt að standa straum af kostnaði vegna húsnæðis, samgangna, matarinnkaupa, fastra útgjalda, afþreyingar, fría og barna eftir stéttarfélagi.....	31
Tafla 27. Auðvelt eða erfitt að standa straum af kostnaði vegna húsnæðis, samgangna, matarinnkaupa, fastra útgjalda, afþreyingar, fría og barna innan stéttarfélags eftir kyni.	32
Tafla 28. Fjárskortur síðastliðna 12 mánuði komið í veg fyrir að hægt sé að greiða grunnþætti fyrir börn eftir stéttarfélagi.....	33
Tafla 29. Fjárskortur síðastliðna 12 mánuði komið í veg fyrir að hægt sé að greiða grunnþætti fyrir börn innan stéttarfélags eftir kyni.	33

Tafla 30. Hversu gott eða slæmt líkamlegt heilsufar er eftir stéttarfélagi.....	34
Tafla 31. Hversu gott eða slæmt líkamlegt heilsufar er innan stéttarfélags eftir kyni.	34
Tafla 32. Tíðni neikvæðra andlegra einkenna eftir stéttarfélagi.	35
Tafla 33. Tíðni neikvæðra andlegra einkenna innan stéttarfélags eftir kyni.....	36
Tafla 34. Stig á heildarkvarða PHQ-9 eftir stéttarfélagi.	37
Tafla 35. Stig á heildarkvarða PHQ-9 innan stéttarfélags eftir kyni.....	37
Tafla 36. Hversu líklegt eða ólíklegt að leitað yrði til atvinnurekanda ef rangt er greitt fyrir vinnu eftir stéttarfélagi.	37
Tafla 37. Hversu líklegt eða ólíklegt að leitað yrði til atvinnurekanda ef rangt er greitt fyrir vinnu innan stéttarfélags eftir kyni.....	37
Tafla 38. Ástæður þess að leita ekki til atvinnurekanda ef rangt er greitt fyrir vinnu eftir stéttarfélagi (athugið að svarendur voru beðnir um að merkja við það atriði sem skiptir mestu máli).	37

1 Inngangur

Varða-Rannsóknastofnun vinnumarkaðarins hefur frá stofnun lagt árlega fyrir könnun meðal félagsfólks í aðildarfélögum ASÍ og BSRB en hluti af markmiðum stofnunarinnar er að rannsaka lífsskilyrði launafólks á Íslandi og gera grein fyrir stöðu þess. Markmið könnunarinnar var að varpa ljósi á fjárhagstöðu þeirra sem eru í heildarsamtökunum tveimur en einnig á stöðu þeirra á húsnæðismarkaði og andlega- og líkamlega heilsu. Niðurstöðurnar könnunarinnar árið 2025 eru aðgengilegar á heimasíðu Vörðu (Varða-Rannsóknarstofnun vinnumarkaðarins, 2025). Í þessari skýrslu er framkvæmd sérvinnsla úr gögnunum fyrir Framsýn.

Könnunin var lögð fyrir í júní 2025 og er aðferð hennar lýst í öðrum kafla. Í niðurstöðukafla eru helstu mynstur þeirra greininga sem gerðar voru á gögnunum dregnar saman. Ítarlegri töflur og greiningar eru aðgengilegar í viðauka. Niðurstöðurnar eru brotnar niður annarsvegar eftir stéttarfélagi í samanburði við annað launafólk í heildarsamtökunum tveimur og hins vegar eftir kyni innan stéttarfélags.

2 Aðferð

Rannsóknin byggir á gögnum sem aflað var í spurningakönnun meðal félagsfólks í aðildarfélögum ASÍ og BSRB og var markmið könnunarinnar að rannsaka fjárhagsstöðu þess ásamt stöðu á húsnæðismarkaði sem og andlega- og líkamlega heilsu. Innan heildarsamtakanna tveggja eru 154.403 félagar í 61 aðildarfélagi (19 félög eru innan BSRB og 42 innan ASÍ).

2.1 Fyrirlögn

Könnunin var send út með milligöngu þjónustufyrirtækja stéttarfélaganna. Þjónustufyrirtækin sendu upplýsingar um könnunina og eina ítrekun til félagsfólks, sem hafði greitt að minnsta kosti eitt iðgjald síðastliðna sex mánuði, og var með skráð netfang og/eða símanúmer í félagatali aðildarfélaganna. Alls sáu þjónustufyrirtækin um útsendingu könnunarinnar til félagsfólks í 39 aðildarfélögum heildarsamtakanna tveggja. Fjögur aðildarfélög sendu sjálf upplýsingar um könnunina til félagsfólks síns með sömu skilyrðum. Könnunin var því lögð fyrir félagsfólk í 43 aðildarfélögum heildarsamtakanna. Innan þeirra 43 aðildarfélaga sem tóku þátt eru alls 143.724 félagar. Alls tóku 18 aðildarfélög ekki þátt í könnuninni og eru félagar þeirra alls 10.679. Könnunin og upplýsingar um hana voru á íslensku, ensku og pólsku. Könnunin var rafræn og opin frá 13. júní 2025 til 3. júlí 2025.

2.2 Svarhlutfall

Könnunin var ætluð félagsfólki í 43 aðildarfélögum ASÍ og BSRB sem hafði greitt að minnsta kosti eitt iðgjald síðastliðna sex mánuði og var með netfang eða símanúmer skráð í félagatali stéttarfélagsins, alls 141.165 félagar. Af þeim svöruðu 24.644 félagar. Svarhlutfall var 17,4%. Í þessari skýrslu er svör félagsfólks í Framsýn greind sérstaklega. Við útsendingu könnunarinnar var útsendingarhlekki fyrir Starfsmannafélag Húsavíkur sendur félagsfólki í Framsýn í einhverjum tilfellum. Því voru sameinuð svör félagsfólks í Framsýn og Starfsmannafélagi Húsavíkur fyrir þessa greiningu. Alls voru 522 félagar innan Framsýnar og Starfsmannafélags Húsavíkur sem svöruðu könnuninni. Í þremur deildum Framsýnar og Starfsmannafélagi Húsavíkur eru alls 2.596 félagar. Svarhlutfallið var því 20%.

2.3 Meðhöndlun gagna

Áður en gagnagreining hófst voru gögnin skoðuð með tilliti til hversu vel þau endurspegluðu þýðið og hvort nauðsyn væri á að vigta gögnin eftir þekktum eiginleikum þess með tilliti til kyns og stéttarfélags. Bakgrunnsbreytur voru auk þess skoðaðar út frá aldri, menntun og uppruna. Gögnin voru prófuð bæði vigtuð og óvigtuð, en þar sem niðurstöður voru sambærilegar eru birtar niðurstöður byggðar á óvigtuðum gögnum. Frekari upplýsingar má finna í skýrslu Vörðu (Varða – Rannsóknarstofnunar vinnumarkaðarins, 2025).

2.4 Mælingar

Hér verður greint frá því hvernig hver og ein breyta var kóðuð sem og hvaða spurningar voru notaðar til að mæla hverja breytu. Spurningalistann er hægt að nálgast í viðauka í skýrslu Vörðu frá 2025 (Varða-Rannsóknarstofnun vinnumarkaðarins, 2025).

2.4.1 Andleg líðan

Við mat á andlegri líðan var notast við Patient Health Questionnaire (PHQ-9) sem er einfaldur níu spurninga sjálfsmatskvarði sem hefur verið þýddur á íslensku og rannsakaður með tilliti til réttmætis og áreiðanleika. Kvarðinn metur einkenni þunglyndis og alvarleika þess (Andri Steinþór Björnsson o.fl., 2018). Spurt var hversu oft á síðustu tveimur vikum viðkomandi hefði fundið fyrir hverju einkenni fyrir sig á fjörgildum skala (0 = alls ekki, 1 = nokkra daga, 2 = meira en helmingstímans, 3 = nánast alla daga). Spurt var um eftirfarandi einkenni:

1. Lítil áhugi eða gleði við að gera hluti.
2. Verið niðurdregin/n/ð, dapur/döpur/dapurt eða vonlaus/t.
3. Átt erfitt með að sofna eða sofa alla nóttina.
4. Þreyta og orkuleysi.
5. Lystarleysi eða ofát.
6. Liðið illa með sjálfa/n/t þig eða fundist að þér hafi mistekist eða ekki staðið þig í stykkinu gagnvart sjálfum/sjálfri/sjálfu þér eða fjölskyldu þinni.
7. Erfiðleika með einbeitingu, t.d. við að lesa blöðin eða horfa á sjónvarp.
8. Hreyft þig eða talað svo hægt að aðrir hafa tekið eftir því. Eða hið gagnstæða – verið svo eirðarlaus/t eða óróleg/ur/t að þú hreyfðir þig miklu meira en venjulega.

9. Hugsað um að það væri betra að þú værir dáin/n/ð eða hugsað um að skaða þig á einhvern hátt (Agnes Agnarsdóttir o.fl., e.d.).

Hver svarandi gat fengið 0-27 stig. Hér eru 10 eða fleiri stig metin sem slæm andleg heilsa (Kroenke & Spitzer, 2002). Þeir sem sleppa því að svara öllum spurningunum fá brottfallsgildi (e. *missing value*). Þeir sem merkja við a.m.k. eina spurningu en svara ekki öllum spurningunum fá gildið 0 við þær spurningar sem ekki var svarað. Heilsan er því ekki verri en gögnin segja til um.

2.4.2 Skortur á efnislegum- og félagslegum gæðum

Fjárhagsstaða var metin með nokkrum spurningum þar með talið spurningum sem saman mæla skort á efnislegum og félagslegum gæðum og Hagstofa Evrópusambandsins notar. Spurningin var nýlega uppfærð ásamt stöðlum á því hvað er skilgreint sem skortur og verulegur skortur (Living conditions in Europe – material deprivation and economic strain, 2024).

Skortur á efnislegum og félagslegum gæðum var mældur á sama hátt og Hagstofa Evrópusambandsins gerir, út frá 13 atriðum sem meta annarsvegar skort á heimili og hins vegar einstaklingsbundinn skort. Spurningarnar sem voru lagðar fram höfðu þrjá svarmöguleika: „Já“, „Nei“ og „Vil ekki svara“.

Heimilisskortur var mældur út frá eftirfarandi þáttum:

1. hvort hægt væri að mæta óvæntum útgjöldum.
2. hvort efni sé á vikulöngu fríi fjarri heimili.
3. hvort hægt væri að greiða reikninga á eindaga (þ.m.t. húsnæðislán/leigu og aðra reikninga).
4. hvort efni væri á kjöti, fiski eða sambærilegri grænmetismáltíð annan hvern dag.
5. hvort hægt væri að sinna nauðsynlegu viðhaldi heimilisins.
6. hvort aðgangur væri að bíl til einkanota.
7. hvort hægt væri að skipta út slitnum húsgögnum.

Einstaklingsskortur sneri að því hvort viðkomandi væri með:

1. nettengingu.
2. gæti skipt út slitnum fatnaði.
3. ætti tvö pör af skóm sem passa (þar á meðal vatnshelda skó).
4. eyddi smávegis pening í sjálfa(n)/sig á hverri viku.

5. sinnti reglulega tómstundum eða áhugamálum.
6. hitti vini/fjölskyldu að minnsta kosti mánaðarlega.

Í úrvinnslu var gildinu 99 vísað frá sem brottfallsgildi ef engum lið var svarað. Til að búa til flokkabreytu fyrir mismunandi tegundir af skorti var síðan talið hversu oft fólk merkti við „nei“ og varð því talningin á bilinu 0–13, þar sem hærrí gildi gefa til kynna meiri skort. Með þessu er tekinn saman skortur á heimili og einstaklingsskortur í samræmi við skilgreiningu Hagstofu Evrópusambandsins (Living conditions in Europe – material deprivation and economic strain, 2024).

Til að greina alvarleika skorts í skýrum flokkum var breytan endurkóðuð til að telja hversu marga þætti svarendur skorti. Flokkarnir urðu því sjö. Í fyrsta lagi voru talin þau sem merktu við fáa skortliði – eða þau sem merktu við engan, einn þátt, tvo þætti, þrjá þætti eða fjóra þætti. Samkvæmt skilgreiningu Hagstofu Evrópusambandsins býr einstaklingur við skort sem hefur ekki fimm eða sex þeirra þátta sem spurt var um og var sá hópur því greindur sérstaklega. Þeir sem skortir sjö þætti búa við verulegan skort, samkvæmt skilgreiningu Hagstofu Evrópusambandsins (Living conditions in Europe – material deprivation and economic strain, 2024).

2.5 Bakgrunnsbreytur

Í viðauka er bakgrunnsbreytum lýst, bæði fyrir stéttarfélagið og öll aðildarfélög. Fyrst er greint frá lýðfræðilegri samsetningu og næst niðurstöðum. Í greiningunni er annarsvegar borin saman svör félaga í Framsýn við svör allra annarra félaga. Hins vegar eru svör innan Framsýnar greind sérstaklega eftir kyni. Til að tryggja samanburðarhæfni og einfalda greininguna voru upprunalegar breytur endurkóðaðar eins og lýst er hér að neðan.

2.5.1 Stéttarfélag

Upplýsingar um stéttarfélag svarenda var aflað með útsendingarhlekk könnunarinnar. Þátttakendur svöruðu ekki sjálfir í hvaða stéttarfélagi þeir eru félagar heldur var sérkenni á hlekkjum eftir stéttarfélögum og eftir deildum í deildarskiptum félögum. Í deildarskiptum félögum eru svör allra deilda sameinuð í eina breytu.

2.5.2 Kyn

Spurningin „Hvert er kyn þitt?“ bauð upp á fimm svarmöguleika: (1) kona, (2) karl, (3) kvár, (4) annað og (5) vil ekki svara. Við úrvinnslu voru svör sameinuð í tvo flokka. Í fyrsta lagi voru svör við kona og kvár sameinuð í einn flokk (kóðað sem 1 = „kona/kvár“). Í öðru lagi var svarmöguleikinn karl haldinn aðskilinn (kóðað sem 2 = „karl“). Svörin „annað“ og „vil ekki svara“ voru kóðuð sem brottfallsgildi. Aðeins 14 einstaklingar merktu við „annað“. Að lokinni kóðun voru þessi svör meðhöndluð sem brottfallsgildi og þar með ekki tekin með í greiningu. Lokaniðurstaðan er því tvíkosta breyta sem greinir á milli karla annarsvegar og kvenna/kvára hins vegar.

2.5.3 Uppruni

Til að greina þátttakendur eftir uppruna var unnið með tvær spurningar úr gagnasafninu. „Hvert er upprunaland foreldra þinna?“ og „Hvert er upprunaland þitt?“. Með því að sameina þessar breytur var búin til ný flokkabreyta sem endurspeglar stöðu fólks með tilliti til fæðingarlands og bakgrunns foreldra. Breytan var flokkuð með eftirfarandi hætti:

Innfæddir: Þeir sem eru fæddir á Íslandi og báðir foreldrar eru íslenskir.

Innflytjandi: Þeir sem eru fæddir erlendis og báðir foreldrar eru erlendir.

Með erlendan bakgrunn: Þeir sem annaðhvort eru fæddir á Íslandi og eiga báða eða annað foreldri sem eru fæddir erlendis, eða eru fæddir erlendis og eiga annað eða báða foreldra sem eru íslenskir.

Vil ekki svara: Þeir sem svöruðu „vil ekki svara“ (gildi 99) í annarri eða báðum upprunabreytunum og var því merkt sem brottfallsgildi og ekki inni í greiningunni.

2.5.4 Tekjur

Einstaklingstekjur voru mældar út frá spurningunni: „Hverjar voru heildartekjur þínar í síðasta mánuði fyrir skatt?“ og var tilgreint að átt væri við allar tekjur, þar með talið laun, aukavinnu, útgreidd námslán, tryggingabætur og lífeyrisgreiðslur. Hún bauð upp á eftirfarandi níu flokka: (1) 249 þúsund eða lægri, (2) 250–499 þúsund, (3) 500–749 þúsund, (4) 750–999 þúsund, (5) 1.000–1.249 þúsund, (6) 1.250–1.499 þúsund, (7) 1.500–1.749 þúsund, (8) 1.750–1.999 þúsund og (9) 2 milljónir eða hærri. Auk þess var svarmöguleikinn „vil ekki svara“ til staðar. Við úrvinnslu voru tveir lægstu flokkarnir (1 og 2) sameinaðir í einn flokk sem merktur var undir 499 þúsund.

Flokkurinn „vil ekki svara” var endurkóðaður sem brottfallsgildi og ekki nýttur í frekari greiningu. Endanleg breyta skiptist því í átta flokka: undir 499 þúsund, 500–749 þúsund, 750–999 þúsund, 1.000–1.249 þúsund, 1.250–1.499 þúsund, 1.500–1.749 þúsund, 1.750–1.999 þúsund og 2 milljónir eða hærri.

Heimilistekjur voru mældar með svipuðum forsendum, spurningin var: „Hverjar voru heildartekjur heimilisins í síðasta mánuði fyrir skatt?” og hún sett fram með sömu skilgreiningu og einstaklingstekjur, þ.e. að hún tæki til allra tekna heimilisins, þar með talið launa, aukavinnu, útgreiddra námslána, tryggingabóta og lífeyrisgreiðslna. Sömu svarmöguleikar voru í boði: (1) 249 þúsund eða lægri, (2) 250–499 þúsund, (3) 500–749 þúsund, (4) 750–999 þúsund, (5) 1.000–1.249 þúsund, (6) 1.250–1.499 þúsund, (7) 1.500–1.749 þúsund, (8) 1.750–1.999 þúsund og (9) 2 milljónir eða hærri, auk svarmöguleikans „vil ekki svara”. Við úrvinnslu var farin sama leið og með einstaklingstekjur: lægstu tveir flokkarnir voru sameinaðir í einn flokk (undir 499 þúsund) og „vil ekki svara” var endurkóðað sem brottfallsgildi. Endanleg breyta skiptist því einnig í átta flokka: undir 499 þúsund, 500–749 þúsund, 750–999 þúsund, 1.000–1.249 þúsund, 1.250–1.499 þúsund, 1.500–1.749 þúsund, 1.750–1.999 þúsund og 2 milljónir eða hærri.

Í greiningunni voru heimilistekjur fremur en einstaklingstekjur nýttar sem bakgrunnsbreyta, þar sem þær gefa betri mynd af heildaraðstæðum svarenda. Einstaklingstekjum var þó haldið aðgreindum í gagnasafninu og séu þær notaðar er það sérstaklega tekið fram.

2.6 Úrvinnsla gagna

Aðferðafræðin byggir á samanburði milli hópa en til að meta hvort marktækur munur sé á milli hópa er framkvæmt Persons kí-kvaðrat próf (χ^2). Prófið metur hvort tölfræðilega marktækur munur sé á milli hópa. Miðað var við 95% vikmörk. Í framsetningu niðurstaðna er vísað til hefðbundinna marktæknimarka ($p < 0,05$; $p < 0,01$ eða $p < 0,001$). Í þeim tilfellum þar sem samband reyndist ekki marktækt er tilgreint nákvæmt p -gildi. Þó kí-kvaðrat prófið sýni fram á hvort tengsl séu á milli breyta segir marktæktarprófið ekki til um orsakasamhengi. Í greiningunni er annarsvegar borin saman svör félagsfólks í Framsýn við svör allra annarra félaga. Hins vegar eru svör innan Framsýnar greind sérstaklega eftir kyni.

3 Niðurstöður

Í niðurstöðum er fjallað um helstu mynstur sem fram komu í greiningu gagnanna sem safnað var. Ljósi er varpað á helstu atriði niðurstaðnanna og stöðu félagsfólks Framsýnar, í samanburði við félagsfólk í öðrum aðildarfélögum innan ASÍ og BSRB, lýst. Í umfjölluninni um niðurstöðurnar er vísað í töflur í viðauka en þar má finna fleiri og ítarlegri greiningar á gögnunum.

3.1 Samsetning félags

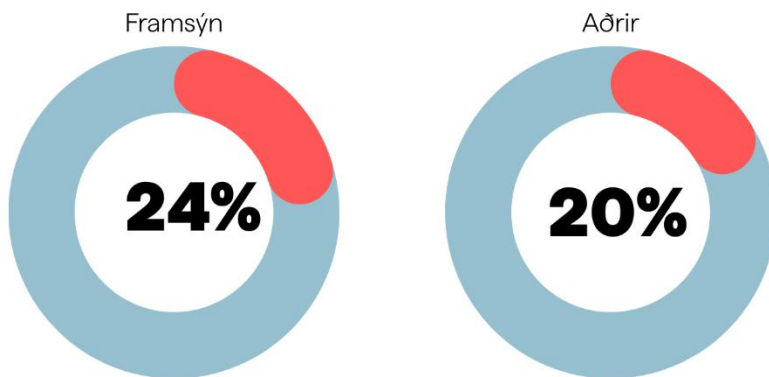
Samsetning félagsfólks Framsýnar hvað varðar aldur, uppruna, fjölskyldustöðu og menntun er nokkuð ólík samsetningu innan heildarsamtakanna tveggja. Innan Framsýnar er lægra hlutfall í yngri aldurshópum en hærra hlutfall í eldri. Þannig er um þriðjungur 40 ára og yngri (32% á móti 44%) en helmingur er 51 árs eða eldri sem er nokkuð hærra hlutfall en almennt innan ASÍ og BSRB (51% á móti 36%). Innan Framsýnar er einn af hverjum tíu innflytjendur sem er lægra hlutfall en almennt innan heildarsamtakanna tveggja þar sem hlutfallið er fjórðungur (10% á móti 25%). Hærra hlutfall Framsýnarfólks en annars launafólks er í sambúð eða helmingur (50% á móti 37%) og fjórðungur í sambúð með börn (25% á móti 30%) en lægra hlutfall eru einhleyp (18% á móti 25%) og 7% eru einhleyp með börn. Menntun félagsfólks Framsýnar er frábrugðin en hærra hlutfall eða fimmtungur er með menntun á grunnskólastigi (22% á móti 15%) og hærra hlutfall er með starfstengda menntun á framhaldsskólastigi (17% á móti 16%). Tæplega þriðjungur er með framhaldsskólapróf eða sveinspróf (31% á móti 30%) og fjórðungur með grunn- eða framhaldsmenntun á háskólastigi (24% á móti 26%) (tafla 1).

3.2 Staða á vinnumarkaði

Staða á vinnumarkaði innan Framsýnar er ólík en það skýrist þó fyrst og fremst af því að hærra hlutfall innan félagsins fékk könnunina senda þrátt fyrir að vera á eftirlaunum (11% á móti 5%). Innan félagsins er lágt hlutfall í veikindaleyfi (0,58% á móti 2%) en hærra hlutfall er á örorkulífeyri, sjúkradagpeningum eða endurhæfingarlífeyri (4% á móti 2%). Sama hlutfall innan Framsýnar og í öðrum stéttarfélögum eru í atvinnuleit (2%) (tafla 8).

Starfsvettvangur félagsfólks Framsýnar er ekki ýkja ólíkur því sem sést almennt innan heildarsamtakanna tveggja en þó er hærra hlutfall sem starfar hjá sveitarfélagi eða tæplega fjórðungur (24% á móti 16%) en lægra hlutfall hjá ríki (15% á móti 18%) og einkareknu fyrirtæki

(53% á móti 57%). Innan Framsýnar er nokkuð herra hlutfall sem er í hlutastarfi eða þriðjungur (32% á móti 24%) (tafla 8) en það er umtalsvert algengara meðal kvenna en karla innan Framsýnar. Tæplega helmingur Framsýnar kvenna eru í hlutastarfi samanborið við

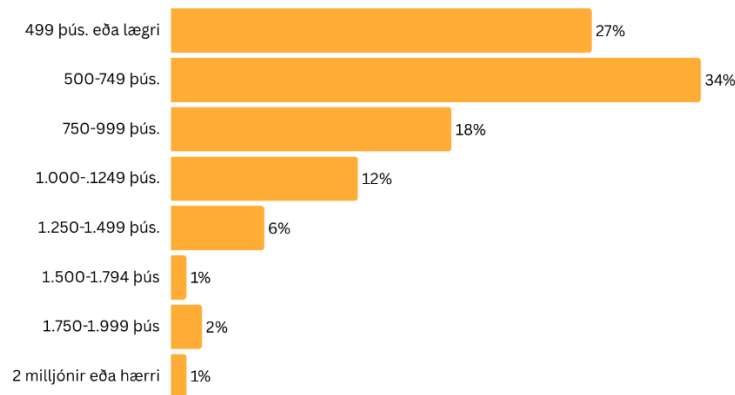

Mynd 1. Hlutfall félagsfólks í fleiri en einu starfi hjá Framsýn og í öðrum aðildarfélögum.

innan við fimmtung Framsýnar karla (47% á móti 17%) (tafla 9). Þrátt fyrir að hátt hlutfall innan félagsins sé í hlutastarfi að þá er algengara meðal félagsfólks Framsýnar að vera í fleiru en einu starfi samanborið við meðal annars launafólks (24% á móti 20%) (tafla 8).

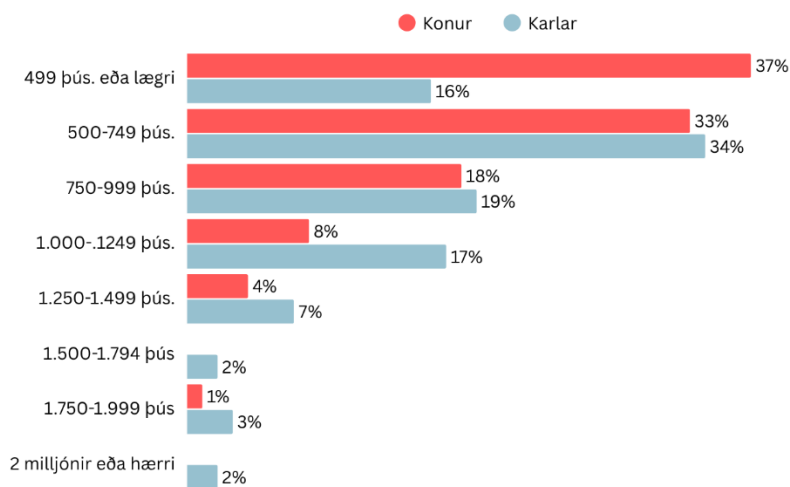
Félagsfólk Framsýnar starfar í fjölbreyttum atvinnugreinum en hve hæst hlutfall starfar í heilbrigðisþjónustu (11%), í fræðslustörfum (10%), í afgreiðslu, þjónustu og útkeyrslu á vörum (9%), skrifstofustörfum og stjórnsýslu (9%), ferðaþjónustu (7%), fiskvinnslu (6%) og stóriðju (6%) (tafla 10). Umtalsverður munur er á þeim starfsgreinum sem konur og karlar innan Framsýnar starfa við en algengara er að konur innan félagsins starfi í heilbrigðisþjónustu (20% á móti 3%), fræðslustörfum (17% á móti 3%) og í stjórnsýslu, fjármálaþjónustu, upplýsingatækni og við almenn skrifstofustörf (12% á móti 7%). Hins vegar er herra hlutfall karla en kvenna innan Framsýnar sem starfa við fiskvinnslu (10% á móti 3%), við fiskveiðar (7% á móti 0%), stóriðju (10% á móti 2%) og byggingastarfsemi og mannvirkjagerð (10% á móti 0,5%) (tafla 11).

Þegar atvinnutekjur félagsfólks Framsýnar eru skoðaðar í samanburði við atvinnutekjur annars launafólks er munurinn á tekjunum það lítill að hann reynist ekki tölfræðilega marktækur. Svarendur voru beðnir um að gefa upp heildartekjur sínar fyrir skatta og önnur gjöld. Fjórðungur félagsfólks Framsýnar er með atvinnutekjur sem eru 499 þúsund eða lægri (27%), og þriðjungur með tekjur á bilinu 500-749 þúsund (34%) og ögn lægra hlutfall er með atvinnutekjur á bilinu 750-1.249 þúsund (31%) (tafla 2).

Mynd 2. Heildartekjur í síðasta mánuði fyrir skatta og önnur gjöld meðal félagsfólks Framsóknar.

Þegar atvinnutekjur innan Framsóknar eru skoðaðar eftir kyni kemur fram skýr munur á tekjum kvenna og karla. Þannig eru sjö af hverjum tíu konum innan félagsins sem atvinnutekjur sem eru 749 þúsund krónur eða lægri á mánuði (70% á móti 50%). Nánast jafn hátt hlutfall kvenna og karla innan félagsins eru með 750-999 þúsund krónur í tekjur (18% á móti 19%) en mun algengara er að karlar innan félagsins séu með hærri tekjur en 1.milljón króna á mánuði en það á við um þriðjung karla en eina af hverjum tíu konum (32% á móti 13%) (tafla 3).

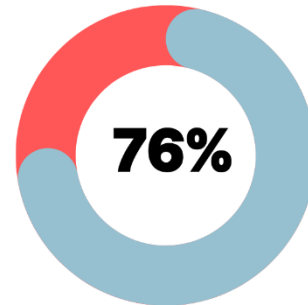

Mynd 3. Heildartekjur í síðasta mánuði fyrir skatta og önnur gjöld innan Framsóknar eftir kyni.

3.3 Fjárhagsstaða

Fjárhagsstaða launafólks var mæld með ýmsum mælikvörðum í könnuninni. Niðurstöðurnar sýna að almennt er fjárhagsstaða félagsfólks Framsýnar betri en annars félagsfólks í aðildarfélögum ASÍ og BSRB. Til að mynda er hærra hlutfall Framsýnarfólks sem á mjög auðvelt, auðvelt eða nokkuð auðvelt með að ná endum saman (76% á móti 70%) (tafla 12). Einnig er hærra hlutfall Framsýnarfólks sem gæti mætt óvæntum 100 þúsund króna útgjöldum án þess að stofna til skuldar. Niðurstöðurnar sýna að 74% félaga í Framsýn segjast geta mætt slíkum útgjöldum en sama á við um 61% þegar litið er til annars launafólks innan ASÍ og BSRB (tafla 14).

Nokkuð auðvelt, auðvelt eða mjög auðvelt að ná endum saman

Mynd 3. Hlutfall félagsfólks Framsýnar sem á nokkuð auðvelt, auðvelt eða mjög auðvelt með að ná endum saman.

Framsýn

73%

Aðrir

61%

Mynd 4. Hlutfall félagsfólks Framsýnar og annars launafólks sem gæti mætt óvæntum 100 þúsund króna útgjöldum án þess að stofna til skuldar.

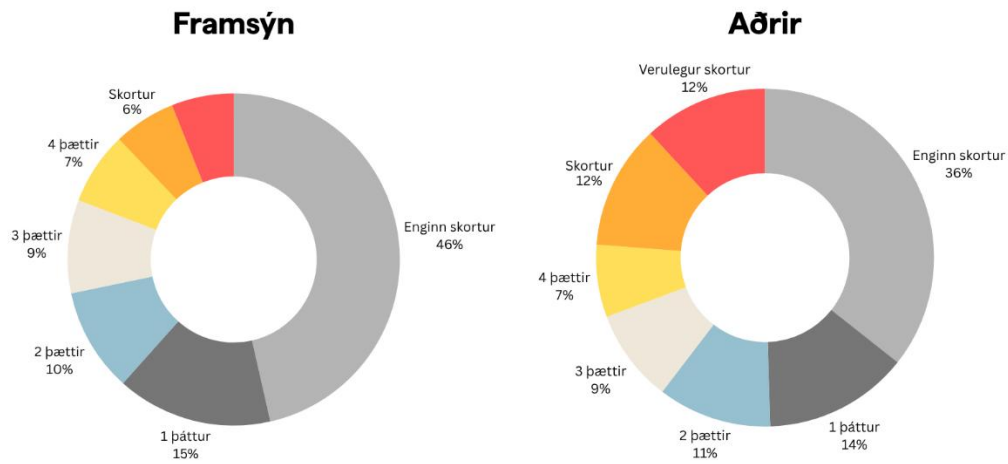
Mun lægra hlutfall félagsfólks Framsýnar býr við skort á efnislegum og félagslegum gæðum

Í könnuninni var spurt um þrettán þætti sem Hagstofa Evrópusambandsins notar til að mæla efnahagslega og félagslega stöðu fólks (sjá kafla 2.4.2. þar sem fjallað er ítarlega um mælitækið). Í þáttunum þrettán er spurt um efnislega þætti er varða rekstur heimilis eins og að geta greitt reikninga á eindaga, hafa efni á staðgóðri máltíð annan hvern dag, geta skipt út slitnum húsgögnum o.s.frv. Mælingin nær einnig yfir einstaklingsbundna þætti eins og hvort fólk eigi að minnsta kosti tvö skópör sem passa, hitti vini eða fjölskyldu í drykk eða mat mánaðarlega o.fl. Samkvæmt skilgreiningunni býr fólk sem skortir fimm þessara þrettán þátta við skort á efnislegum og félagslegum gæðum og ef fólk skortir sex eða fleiri þætti býr það við verulegan skort.

Mikill munur er á stöðu félagsfólks Framsýnar og annarra stéttarféлага bæði þegar litið er til einstakra þátta sem og hlutfalls þeirra sem búa við efnis- og félagslegan skort þar sem staða Framsýnarféлага er umtalsvert betri. Þannig er lægra hlutfall sem skortir alla þætti efnislegs skorts fyrir heimili og varða til að mynda að geta ekki skipt út slitnum húsgögnum (18% á móti 32%), geta ekki greitt alla reikninga á eindaga (6% á móti 10%), hafa ekki efni á vikulöngu árlegu frii með fjölskyldu (17% á móti 25%) og hafa ekki efni á staðgóðri máltíð annan hvern dag (10% á móti 13%) (tafla 16). Ekki er marktækur munur á hlutfalli kvenna og karla innan Framsýnar sem skortir efnislega þætti tengda heimili (tafla 17).

Einnig er lægra hlutfall félagsfólks Framsýnar sem skortir einstaklingsbundna þætti og varða til dæmis að geta ekki skipt út slitnum fatnaði (4% á móti 11%), geta ekki varið smávegis pening í sjálfan sig vikulega (28% á móti 34%), geta ekki sinnt tólmstundum eða áhugamálaum (29% á móti 35%) og að geta ekki hitt vini eða fjölskyldu í mat eða drykk mánaðarlega (30% á móti 35%) (tafla 18). Ekki er marktækur munur á hlutfalli kvenna og karla innan Framsýnar sem skortir einstaklingsbundna þætti að undanskildum einum þætti. Hærra hlutfall Framsýnarkvenna en Framsýnarkarla geta ekki varið smávegis pening í sjálfar sig vikulega (37% á móti 18%) (tafla 19).

Betri staða félagsfólks Framsýnar á öllum þeim þáttum sem falið er að mæla félags- og efnislegan skort endurspeglast einnig í hlutfalli þeirra sem búa við skort. Innan Framsýnar er 12% félagsfólks sem býr við skort á félags- og efnislegum gæðum en hlutfallið er 23% almennt innan ASÍ og BSRB (tafla 20). Ekki er marktækur munur á hlutfalli kvenna og karla innan Framsýnar sem búa við skort á félags- og efnislegum gæðum (tafla 21).

Mynd 5. Fjöldi þátta sem efnislegur- og félagslegur skortur er á innan Framsýnar og í öðrum aðildarfélögum.

Hærra hlutfall félagsfólks Framsýnar í eigin húsnæði

Meira en sjö af hverjum tíu innan Framsýnar eru í eigin húsnæði og er það hærra hlutfall en hjá öðru launafólki (73% á móti 64%). Að sama skapi er lægra hlutfall í leiguhúsnæði á almennum markaði (9% á móti 18%) og ögn lægra hlutfall er í leiguhúsnæði hjá óhagnaðardrífnum leigusamtökum (2% á móti 3%). Ögn hærra hlutfall er í búsetuíbúð hjá húsnæðissamvinnufélagi (3% á móti 2%) og í leiguhúsnæði á vegum atvinnurekanda (3% á móti 2%)(tafla 6). Ekki er marktækur munur á stöðu kvenna og karla innan Framsýnar á húsnæðismarkaði (tafla 7).

Mynd 6. Hlutfall félagsfólks Framsýnar í eigin húsnæði.

Hærra hlutfall félagsfólks Framsýnar á sparnað

Samskonar mynstur sést þegar litið er til annarra eigna en húsnæðis en hærra hlutfall Framsýnarfólks en annars launafólks innan ASÍ og BSRB á að lágmarki ein mánaðarlaun í sparnað (63% á móti 53%) og bíl (89% á móti 80%). Ekki er tölfræðilega marktækur munur á hlutfalli félagsfólks Framsýnar og annarra stéttarféлага hvað varðar þætti en niðurstöðurnar sýna að 9% Framsýnarfólks á sumarhús, 6% fasteign sem er leigð út og 15% eiga verðbréf (tafla 24). Ekki er tölfræðilega marktækur munur á eignum kvenna og karla innan Framsýnar að undanskildum verðbréfum sem algengara er að karlar innan félagsins eigi (21% á móti 11%) (tafla 25).

Fjórðungur félagsfólks Framsýnar er með yfirdrátt

Þegar litið er til skulda félagsfólks Framsýnar í samanburði við annað launafólk kemur ekki fram ýkja mikill munur og raunar svo lítill að í flestum tilfellum er hann ekki tölfræðilega marktækur. Fjórðungur Framsýnarfólks er með yfirdrátt (26%) og tæplega einn af hverjum tíu með smálán eða skammtímalán (8%) og hærra hlutfall er með lán hjá vini eða fjölskyldumeðlim (11%). Fimmtungur innan félagsins er með bílalán og er það lægra hlutfall en í öðrum aðildarfélögum (20% á móti 25%). Auk þess eru 16% félagsmannanna með námslán (tafla 22). Ekki er tölfræðilega marktækur munur á skuldum kvenna og karla innan Framsýnar (tafla 23).

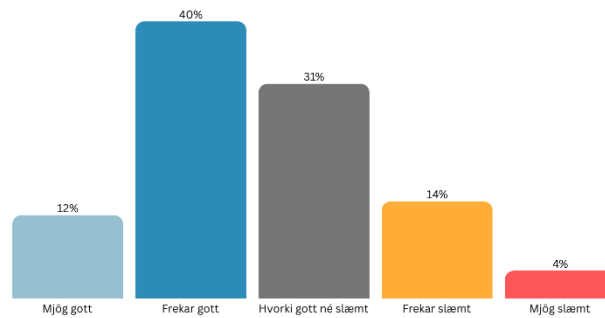
Hluti foreldra innan Framsýnar skortir grunnþætti fyrir börnin sín

Þrátt fyrir að almennt mælist fjárhagsstaða félagsfólks Framsýnar góð og betri en almennt sést innan heildarsamtakanna tveggja þá er hluti foreldra sem skortir grunnþætti fyrir börnin sín. Niðurstöðurnar sýna að fimmtungur getur ekki gefið börnum sínum afmælis- og eða jólagjafir (20%), 18% geta ekki valið eins næringarríkan mat og þau vilja fyrir börnin og lægra hlutfall getur ekki veitt þeim nauðsynlegan klæðnað (15%) eða greitt kostnað vegna félagslífs barna sinna (16%). Ekki er marktækur munur á stöðu foreldra innan Framsýnar og annarra foreldra en athygli er vakinn á því að fá svör liggja að baki greiningunni sem getur skekkt niðurstöður (tafla 28).

3.4 Andleg- og líkamleg heilsa

Tæplega fimmtungur býr við slæma líkamlega heilsu

Í könnuninni er lagt mat á líkamlega og andlega heilsu. Niðurstöðurnar sýna tæplega fimmtungur félagsfólks Framsýnar býr við mjög slæma eða frekar slæma líkamlega heilsu (19%). Tæplega þriðjungur metur líkamlega heilsu sína hvorki góða né slæma (31%) og helmingur býr við mjög eða frekar góða líkamlega heilsu (51%). Ekki er tölfræðilega marktækur munur á sjálfmetinni líkamlegri heilsu félagsfólks Framsýnar og annars launafólks né heldur á líkamlegri heilsu kvenna og karla innan stéttarfélagsins (töflur 30 og 31).

Mynd 7. Líkamlegt heilsufar innan Framsýnar.

Fjórðungur býr við slæma andlega heilsu

Andleg líðan launafólks er metin í könnuninni með mælitæki sem samanstendur af níu spurningum sem falið er að meta tíðni neikvæðra andlegra einkenna síðustu tvær vikur (sjá kafla 2.4.1. þar sem fjallað er ítarlega um mælitækið). Fjórðungur félagsfólks Framsýnar mælist með slæma andlega

25%

Mynd 8. Hlutfall Framsýnar félaga sem býr við slæma andlega heilsu.

heilsu (25%) og ekki er tölfræðilega marktækur munur á stöðu þeirra samanborið við annað launafólk innan heildarsamtakanna tveggja (tafla 34). Sama á við um þegar litið er til einstakra neikvæðra andlegra einkenna (tafla 32). Þegar litið er til kvenna og karla innan Framsýnar og

andlegar heilsu sést að eingöngu er tölfræðilega marktækur munur á tveimur þáttum. Það er á hlutfalli kvenna og karla sem finna nánast daglega fyrir þreytu og orkuleysi sem á við um fjórðung kvennanna en einn af hverjum tíu körlum (24% á móti 11%) og svefnerfiðleikum en tæplega fjórðungur kvennanna innan félagsins finnur nánast daglega fyrir slíku (23% á móti 15%) (tafla 33). Hins vegar er ekki marktækur munur á andlegri líðan kvenna og karla innan félagsins (tafla 35).

4 Viðauki

4.1 Lýðfræði

Tafla 1. Lýðfræði svarenda eftir stéttarfélagi.

	Framsýn	Önnur stéttarfélög	Samtals
<i>Kyn</i>			$\chi^2(1, N = 24.407) = 1,21, p = 0.272$
Konur og kvár	51,64%	54,07%	54,02%
Karlar	48,36%	45,93%	45,98%
<i>Aldur</i>			$\chi^2(4, N = 24.519) = 59,31, p < 0.001$
30 ára og yngri	14,67%	21,09%	20,95%
31 – 40 ára	17,76%	23,13%	23,01%
41 – 50 ára	16,80%	19,84%	19,78%
51 – 60 ára	22,59%	18,99%	19,06%
61 árs og eldri	28,19%	16,96%	17,19%
<i>Uppruni</i>			$\chi^2(2, N = 24.186) = 72,43, p < 0.001$
Innfæddir	86,56%	69,57%	69,94%
Innflytjendur	9,79%	25,33%	24,99%
Með erlendan bakgrunn	3,65%	5,10%	5,07%
<i>Fjölskyldustaða</i>			$\chi^2(3, N = 15.139) = 17,09, p < 0.01$
Einhleyp/ur/t með barn	7,73%	7,20%	7,21%
Einhleyp/ur/t	17,60%	25,18%	25,06%
Í sambúð/hjónabandi eða sambúð með barn	24,89%	30,31%	30,23%
Í sambúð/hjónabandi eða sambúð	49,79%	37,31%	37,51%
<i>Menntun</i>			$\chi^2(6, N = 23.919) = 35,09, p < 0.001$
Grunnskólanám eða sambærilegt	21,65%	15,27%	15,40%
Starfstengt nám á framhaldsskólastigi	17,13%	14,51%	14,57%
Framhaldsskólapróf eða sveinspróf	30,91%	30,15%	30,16%
Iðnmeistarapróf	3,35%	6,30%	6,24%
Diplómapróf	3,35%	7,37%	7,29%
Grunnnám á háskólastigi (BA, BSc, BEd)	15,55%	17,37%	17,33%
Framhaldsnám á háskólastigi (MA, MSc, PhD)	8,07%	9,03%	9,01%

4.2 Tekjur

Tafla 2. Heildartekjur í síðasta mánuði fyrir skatta og önnur gjöld eftir stéttarfélagi.

	Framsýn	Aðrir	Samtals
Undir 499 þúsund	26,70%	24,54%	24,58%
500-749 þúsund	33,51%	30,54%	30,60%
750-999 þúsund	18,32%	23,62%	23,51%
1.000-1.249 þúsund	12,30%	12,15%	12,15%
1.250-1.499 þúsund	5,50%	5,18%	5,19%
1.500-1.749 þúsund	1,05%	2,02%	2,00%
1.750-1.999 þúsund	1,83%	0,90%	0,92%
2 milljónir eða hærrí	0,79%	1,04%	1,03%

$\chi^2(7, N = 19.302) = 11,83, p = 0.106$

Tafla 3. Heildartekjur í síðasta mánuði fyrir skatta og önnur gjöld innan stéttarfélags eftir kyni.

	Konur/kvár	Karlar	Samtals
Undir 499 þúsund	36,50%	15,56%	26,58%
500-749 þúsund	33,00%	33,89%	33,42%
750-999 þúsund	18,00%	18,89%	18,42%
1.000-1.249 þúsund	8,00%	17,22%	12,37%
1.250-1.499 þúsund	4,00%	7,22%	5,53%
1.500-1.749 þúsund	0,00%	2,22%	1,05%
1.750-1.999 þúsund	0,50%	3,33%	1,84%
2 milljónir eða hærrí	0,00%	1,67%	0,79%

$\chi^2(7, N = 380) = 35,90, p < 0.001$

Tafla 4. Heildartekjur heimilis í síðasta mánuði fyrir skatta og önnur gjöld eftir stéttarfélagi.

	Framsýn	Aðrir	Samtals
499 þúsund eða lægri	10,89%	12,97%	12,93%
500-749 þúsund	14,25%	17,44%	17,38%
750-999 þúsund	16,48%	16,74%	16,73%
1.000-1.249 þúsund	15,64%	14,16%	14,19%
1.250-1.499 þúsund	13,69%	11,05%	11,10%
1.500-1.749 þúsund	9,50%	10,08%	10,06%
1.750-1.999 þúsund	7,82%	7,57%	7,58%
2 milljónir eða hærrí	11,73%	9,99%	10,03%

$$\chi^2(7, N = 18.033) = 7,20, p = 0,409$$

Tafla 5. Heildartekjur heimilis í síðasta mánuði fyrir skatta og önnur gjöld innan stéttarfélags eftir kyni.

	Konur/kvár	Karlar	Samtals
499 þúsund eða lægri	14,05%	7,60%	10,96%
500-749 þúsund	16,22%	12,28%	14,33%
750-999 þúsund	16,76%	15,79%	16,29%
1.000-1.249 þúsund	16,22%	14,62%	15,45%
1.250-1.499 þúsund	11,89%	15,79%	13,76%
1.500-1.749 þúsund	8,11%	11,11%	9,55%
1.750-1.999 þúsund	4,86%	11,11%	7,87%
2 milljónir eða hærrí	11,89%	11,70%	11,80%

$$\chi^2(7, N = 356) = 10,77, p = 0,149$$

4.3 Staða á húsnæðismarkaði

Tafla 6. Staða á húsnæðismarkaði eftir stéttarfélagi.

	Framsýn	Aðrir	Samtals
Eigin húsnæði	73,19%	63,75%	63,95%
Leiguhúsnæði á almennum markaði	9,18%	18,05%	17,87%
Búsetuíbúð hjá húsnæðissamvinnufélagi	2,90%	1,71%	1,73%
Leiguhúsnæði hjá óhagnaðardrífnum leigusamtökum	1,93%	3,02%	2,99%
Leiguhúsnæði á vegum atvinnurekenda	2,90%	2,42%	2,43%
Hjá foreldrum/ættingjum	7,25%	7,63%	7,63%
Annað	2,66%	3,42%	3,40%

$\chi^2(6, N = 20.247) = 29,56, p < 0,001$

Tafla 7. Staða á húsnæðismarkaði innan stéttarfélags eftir kyni.

	Konur/kvár	Karlar	Samtals
Eigin húsnæði	75,93%	69,90%	73,06%
Leiguhúsnæði á almennum markaði	7,41%	11,22%	9,22%
Búsetuíbúð hjá húsnæðissamvinnufélagi	4,17%	1,53%	2,91%
Leiguhúsnæði hjá óhagnaðardrífnum leigusamtökum	2,31%	1,53%	1,94%
Leiguhúsnæði á vegum atvinnurekenda	2,78%	3,06%	2,91%
Hjá foreldrum/ættingjum	4,63%	10,20%	7,28%
Annað	2,78%	2,55%	2,67%

$\chi^2(6, N = 412) = 9,34, p = 0,155$

4.4 Staða á vinnumarkaði

Tafla 8. Staða á vinnumarkaði eftir stéttarfélagi.

	Framsýn	Aðrir	Samtals
<i>Staða á vinnumarkaði</i>	$\chi^2(9, N = 24.327) = 103,42, p < 0.001$		
Í launuðu starfi	70,06%	79,27%	79,07%
Í veikindaleyfi á launum	0,58%	1,57%	1,55%
Sjálfstætt starfandi /Atvinnurekandi	6,33%	2,34%	2,43%
Á eftirlaunum	10,94%	4,99%	5,12%
Í námi og ekki í vinnu	0,77%	0,18%	0,19%
Í námi og vinnu	3,26%	5,77%	5,72%
Atvinnuleitandi	2,11%	2,19%	2,19%
Á örorkulífeyri, sjúkradagpeningum eða endurhæfingarlífeyri	3,84%	1,92%	1,96%
Í fæðingarorlofi eða tímabundnu leyfi frá störfum	2,11%	1,66%	1,66%
Er að brúa bilið	0,00%	0,13%	0,12%
<i>Starfsvettvangur</i>	$\chi^2(4, N = 22.611) = 26,07, p < 0.001$		
Hjá einkareknu fyrirtæki	53,33%	57,20%	57,12%
Hjá ríki	14,89%	18,38%	18,31%
Hjá sveitarfélagi	23,56%	15,72%	15,88%
Hjá opinberu hlutafélagi í meirihlutaeigu ríkis eða sveitarfélags	3,33%	5,13%	5,09%
Hjá sjálfseignarstofnun eða félagasamtökum	4,89%	3,57%	3,60%
<i>Starfshlutfall</i>	$\chi^2(3, N = 22.623) = 15,39, p < 0.01$		
1%–49%	5,16%	4,34%	4,36%
50%–74%	10,31%	7,66%	7,71%
75%–99%	16,82%	12,33%	12,42%
100%	67,71%	75,66%	75,51%
<i>Ert þú í fleiri en einu starfi</i>	$\chi^2(1, N = 23.950) = 5,07, p < 0.05$		
Já	23,69%	19,64%	19,72%
Nei	76,31%	80,36%	80,28%

Tafla 9. Staða á vinnumarkaði innan stéttarfélags eftir kyni.

	Konur/kvár	Karlar	Samtals
<i>Staða á vinnumarkaði</i> $\chi^2(8, N = 518) = 12,65, p = 0.124$			
Í launuðu starfi	68,28%	71,60%	69,88%
Í veikindaleyfi á launum	0,75%	0,40%	0,58%
Sjálfstætt starfandi /Atvinnurekandi	3,73%	9,20%	6,37%
Á eftirlaunum	12,69%	9,20%	11,00%
Í námi og ekki í vinnu	1,12%	0,40%	0,77%
Í námi og vinnu	3,73%	2,80%	3,28%
Atvinnuleitandi	1,87%	2,40%	2,12%
Á örorkulífeyri, sjúkradagpeningum eða endurhæfingarlífeyri	5,22%	2,40%	3,86%
Í fæðingarorlofi eða tímabundnu leyfi frá störfum	2,61%	1,60%	2,12%
Er að brúa bilið	-	-	-
<i>Starfsvettvangur</i> $\chi^2(4, N = 447) = 45,18, p < 0.001$			
Hjá einkareknu fyrirtæki	39,19%	68,00%	53,69%
Hjá ríki	21,62%	7,56%	14,54%
Hjá sveitarfélagi	31,53%	15,56%	23,49%
Hjá opinberu hlutafélagi í meirihlutaeigu ríkis eða sveitarfélags	2,70%	4,00%	3,36%
Hjá sjálfseignarstofnun eða félagasamtökum	4,95%	4,89%	4,92%
<i>Starfshlutfall</i> $\chi^2(3, N = 444) = 53,67, p < 0.001$			
1%–49%	4,48%	5,43%	4,95%
50%–74%	16,59%	4,07%	10,36%
75%–99%	26,01%	7,69%	16,89%
100%	52,91%	82,81%	67,79%
<i>Ert þú í fleiri en einu starfi</i> $\chi^2(1, N = 495) = 2,06, p = 0.151$			
Já	20,78%	26,25%	23,43%
Nei	79,22%	73,75%	76,57%

Tafla 10. Starfsgreinar eftir stéttarfélagi.

	Framsýn	Aðrir	Samtals
Heilbrigðisþjónusta	11,35%	14,97%	14,90%
Starf á leikskóla	3,21%	3,95%	3,94%
Starf í grunnskóla	5,14%	3,20%	3,24%
Önnur fræðslustörf	1,93%	2,56%	2,55%
Afgreiðsla, þjónusta og útkeyrsla á vörum	9,42%	10,76%	10,73%
Ræstingar	2,57%	3,35%	3,33%
Byggingastarfsemi og mannvirkjagerð	4,93%	7,05%	7,00%
Fiskvinnsla	6,42%	2,16%	2,25%
Fiskveiðar	3,64%	1,12%	1,17%
Framleiðsla	0,86%	2,34%	2,31%
Matvælaframleiðsla	3,43%	2,15%	2,17%
Sláturhús og aðstoðarfólk í mötuneytum	0,43%	0,12%	0,13%
Mötuneyti og veitingahús	2,57%	4,53%	4,49%
Ferðaþjónusta og farþegaflutningar	7,28%	7,39%	7,39%
Stjórnsýsla, fjármálaþjónusta, upplýsingatækni og almenn skrifstofustörf	9,42%	12,03%	11,97%
Almannaöryggi og dómsmál	1,93%	3,54%	3,50%
Umsjón með fasteignum, baðstöðum og mannvirkjum	2,57%	1,34%	1,37%
Menning og skapandi greinar	0,64%	1,14%	1,13%
Stóriðja, fráveita, rafmagns- og hitaveita, sorphirða, námugróftur og vinnsla hráefna úr jörðu	6,00%	3,80%	3,84%
Annað	16,27%	12,51%	12,58%

$\chi^2(19, N = 23.060) = 115,09, p < 0.001$

Tafla 11. Starfsgreinar innan stéttarfélags eftir kyni.

	Konur/kvár	Karlar	Samtals
Heilbrigðisþjónusta	20,00%	2,62%	11,42%
Starf á leikskóla	5,96%	0,44%	3,23%
Starf í grunnskóla	8,94%	1,31%	5,17%
Önnur fræðslustörf	2,55%	1,31%	1,94%
Afgreiðsla, þjónusta og útkeyrsla á vörum	9,36%	9,17%	9,27%
Ræstingar	5,11%	0,00%	2,59%
Byggingastarfsemi og mannvirkjagerð	0,43%	9,61%	4,96%
Fiskvinnsla	2,98%	10,04%	6,47%
Fiskveiðar	0,00%	7,42%	3,66%
Framleiðsla	0,85%	0,87%	0,86%
Matvælaframleiðsla	2,55%	4,37%	3,45%
Sláturhús og aðstoðarfólk í mötuneytum	0,43%	0,44%	0,43%
Mötuneyti og veitingahús	2,55%	2,62%	2,59%
Ferðaþjónusta og farþegaflutningar	6,38%	8,30%	7,33%
Stjórnsýsla, fjármálaþjónusta, upplýsingatækni og almenn skrifstofustörf	12,34%	6,55%	9,48%
Almannaöryggi og dómsmál	0,85%	3,06%	1,94%
Umsjón með fasteignum, baðstöðum og mannvirkjum	2,13%	2,62%	2,37%
Menning og skapandi greinar	0,85%	0,44%	0,65%
Stóriðja, fráveita, rafmagns- og hitaveita, sorphirða, námugróftur og vinnsla hráefna úr jörðu	1,70%	10,48%	6,03%
Annað	14,04%	18,34%	16,16%

$\chi^2(19, N = 464) = 138,65, p < 0.001$

4.5 Fjárhagsstaða

4.5.1 Auðvelt eða erfitt að ná endum saman

Tafla 12. Auðvelt eða erfitt að ná endum saman eftir stéttarfélagi.

	Framsýn	Aðrir	Samtals
Mjög auðvelt	18,27%	15,06%	15,12%
Auðvelt	22,96%	18,17%	18,26%
Nokkuð auðvelt	35,06%	36,25%	36,23%
Nokkuð erfitt	16,54%	20,00%	19,93%
Erfitt	4,44%	6,46%	6,42%
Mjög erfitt	2,72%	4,07%	4,04%

$\chi^2(5, N = 20.077) = 14,54, p < 0.05$

Tafla 13. Auðvelt eða erfitt að ná endum saman innan stéttarfélags eftir kyni.

	Konur og kvár	Karlar	Samtals
Mjög auðvelt	18,48%	18,23%	18,36%
Auðvelt	24,17%	20,83%	22,58%
Nokkuð auðvelt	36,49%	33,85%	35,24%
Nokkuð erfitt	11,85%	21,88%	16,63%
Erfitt	5,21%	3,65%	4,47%
Mjög erfitt	3,79%	1,56%	2,73%

$\chi^2(5, N = 403) = 9,16, p = 0.103$

4.5.2 Geta mætt óvæntum 100 þúsund króna útgjöldum

Tafla 14. Geta mætt óvæntum 100.000 kr. útgjöldum án þess að stofna til skuldar eftir stéttarfélagi.

	Framsýn	Aðrir	Samtals
Já	72,93%	60,83%	61,07%
Nei	21,71%	31,19%	31,00%
Veit ekki	5,37%	7,99%	7,93%

$\chi^2(2, N = 20.271) = 24,75, p < 0.001$

Tafla 15. Geta mætt óvæntum 100.000 kr. útgjöldum án þess að stofna til skuldar innan stéttarfélags eftir kyni.

	Konur og kvár	Karlar	Samtals
Já	68,40%	77,55%	72,79%
Nei	26,42%	16,84%	21,81%
Veit ekki	5,19%	5,61%	5,39%

$\chi^2(2, N = 408) = 5,49, p = 0.064$

4.5.3 Efnislegur skortur á heimili

Athugið að fyrri tvær töflurnar í þessum undirkafla eru um efnislegan skort á heimili á meðan seinni tvær snúa að efnislegum skorti einstaklinga (sjá í kafla 2.4. Mælingar).

Tafla 16. Þættir efnislegs skorts á heimili eftir stéttarfélagi.

	Framsýn	Aðrir	Samtals
<i>Geta mætt óvæntum útgjöldum</i>			$\chi^2(1, N = 19.207) = 10,19, p < 0.01$
Já	80,26%	72,97%	73,12%
Nei	19,74%	27,03%	26,88%
<i>Hef/Höfum efni á árlegri vikufærð fjarri heimili</i>			$\chi^2(1, N = 19.541) = 14,30, p < 0.001$
Já	83,46%	75,15%	75,32%
Nei	16,54%	24,85%	24,68%
<i>Geta greitt alla reikninga á eindaga</i>			$\chi^2(1, N = 19.583) = 7,99, p < 0.01$
Já	94,54%	90,36%	90,45%
Nei	5,46%	9,64%	9,55%
<i>Hef efni á kjöti og fisk annan hvern dag</i>			$\chi^2(1, N = 19.717) = 4,39, p < 0.05$
Já	90,25%	86,66%	86,73%
Nei	9,75%	13,34%	13,27%
<i>Geta sinnt nauðsynlegu viðhaldi heimilis</i>			$\chi^2(1, N = 19.230) = 6,80, p < 0.01$
Já	85,86%	80,54%	80,64%
Nei	14,14%	19,46%	19,36%
<i>Höfum aðgang að bíl til afnota</i>			$\chi^2(1, N = 20.036) = 33,32, p < 0.001$
Já	99,01%	90,66%	90,83%
Nei	0,99%	9,34%	9,17%
<i>Getum skipt út slitnum húsgögnum</i>			$\chi^2(1, N = 19.138) = 33,34, p < 0.001$
Já	81,63%	67,91%	68,19%
Nei	18,37%	32,09%	31,81%

Tafla 17. Þættir efnislegs skorts á heimili innan stéttarfélags eftir kyni.

	Konur/kvár	Karlar	Samtals
<i>Geta mætt óvæntum útgjöldum</i>			$\chi^2(1, N = 383) = 0,72, p = 0.395$
Já	78,50%	81,97%	80,16%
Nei	21,50%	18,03%	19,84%
<i>Hef/Höfum efni á árlegri vikufærð fjarri heimili</i>			$\chi^2(1, N = 391) = 2,30, p = 0.129$
Já	80,60%	86,32%	83,38%
Nei	19,40%	13,68%	16,62%
<i>Geta greitt alla reikninga á eindaga</i>			$\chi^2(1, N = 401) = 0,45, p = 0.501$
Já	93,78%	95,31%	94,51%
Nei	6,22%	4,69%	5,49%
<i>Hef efni á kjöti og fisk annan hvern dag</i>			$\chi^2(1, N = 398) = 0,84, p = 0.359$
Já	88,89%	91,62%	90,20%
Nei	11,11%	8,38%	9,80%
<i>Geta sinnt nauðsynlegu viðhaldi heimilis</i>			$\chi^2(1, N = 380) = 1,10, p = 0.294$
Já	83,94%	87,70%	85,79%
Nei	16,06%	12,30%	14,21%
<i>Höfum aðgang að bíl til afnota</i>			$\chi^2(1, N = 404) = 0,01, p = 0.929$
Já	99,05%	98,96%	99,01%
Nei	0,95%	1,04%	0,99%
<i>Getum skipt út slitnum húsgögnum</i>			$\chi^2(1, N = 390) = 0,05, p = 0.816$
Já	81,09%	82,01%	81,54%
Nei	18,91%	17,99%	18,46%

4.5.4 Efnislegur skortur einstaklinga

Tafla 18. Þættir efnislegs skorts einstaklinga eftir stéttarfélagi.

	Framsýn	Aðrir	Samtals
<i>Er með nettengingu</i>			$\chi^2(1, N = 20.364) = 3,54, p = 0.060$
Já	99,28%	97,97%	98,00%
Nei	0,72%	2,03%	2,00%
<i>Get skipt út slitnum fatnaði</i>			$\chi^2(1, N = 19.844) = 16,64, p < 0.001$
Já	95,57%	89,27%	89,40%
Nei	4,43%	10,73%	10,60%
<i>Á tvö pör af skóm sem passa</i>			$\chi^2(1, N = 20.126) = 8,13, p < 0.01$
Já	95,10%	91,04%	91,13%
Nei	4,90%	8,96%	8,87%
<i>Ver smávegis pening í sjálfan vikulega</i>			$\chi^2(1, N = 19.806) = 6,87, p < 0.01$
Já	72,16%	65,79%	65,92%
Nei	27,84%	34,21%	34,08%
<i>Sinni tómstundum eða áhugamálum</i>			$\chi^2(1, N = 19.766) = 8,08, p < 0.01$
Já	71,46%	64,57%	64,71%
Nei	28,54%	35,43%	35,29%
<i>Hitti vini/fjölskyldu í drykk eða mat mánaðarlega</i>			$\chi^2(1, N = 19.811) = 3,92, p < 0.05$
Já	69,95%	65,17%	65,26%
Nei	30,05%	34,83%	34,74%

Tafla 19. Þættir efnislegs skorts einstaklinga innan stéttarfélags eftir kyni.

	Konur/kvár	Karlar	Samtals
<i>Er með nettengingu</i>			$\chi^2(1, N = 413) = 0,24, p = 0.623$
Já	99,08%	99,49%	99,27%
Nei	0,92%	0,51%	0,73%
<i>Get skipt út slitnum fatnaði</i>			$\chi^2(1, N = 404) = 0,10, p = 0.756$
Já	95,24%	95,88%	95,54%
Nei	4,76%	4,12%	4,46%
<i>Á tvö pör af skóm sem passa</i>			$\chi^2(1, N = 406) = 0,51, p = 0.475$
Já	94,34%	95,88%	95,07%
Nei	5,66%	4,12%	4,93%
<i>Ver smávegis pening í sjálfan vikulega</i>			$\chi^2(1, N = 386) = 17,32, p < 0.001$
Já	63,18%	82,16%	72,28%
Nei	36,82%	17,84%	27,72%
<i>Sinni tómstundum eða áhugamálum</i>			$\chi^2(1, N = 395) = 0,31, p = 0.578$
Já	70,19%	72,73%	71,39%
Nei	29,81%	27,27%	28,61%
<i>Hitti vini/fjölskyldu í drykk eða mat mánaðarlega</i>			$\chi^2(1, N = 395) = 0,42, p = 0.515$
Já	71,29%	68,28%	69,87%
Nei	28,71%	31,72%	30,13%

4.5.5 Skortur á efnis- og félagslegum gæðum - samantekið

Tafla 20. Skortur á efnis- og félagslegum gæðum samantekið eftir stéttarfélagi.

	Framsýn	Aðrir	Samtals
Enginn skortur	46,27%	35,68%	35,89%
1 þáttur	15,42%	14,28%	14,30%
2 þættir	10,36%	11,15%	11,13%
3 þættir	9,16%	8,70%	8,71%
4 þættir	6,99%	6,96%	6,96%
Skortur	6,02%	11,53%	11,42%
Verulegur skortur	5,78%	11,70%	11,58%

$\chi^2(6, N = 20.532) = 36,50, p < 0.001$

Tafla 21. Skortur á efnis- og félagslegum gæðum samantekið innan stéttarfélags eftir kyni.

	Konur og kvár	Karlar	Samtals
Enginn skortur	44,24%	48,47%	46,25%
1 þáttur	14,75%	15,82%	15,25%
2 þættir	11,52%	9,18%	10,41%
3 þættir	8,29%	10,20%	9,20%
4 þættir	6,91%	7,14%	7,02%
Skortur	6,91%	5,10%	6,05%
Verulegur skortur	7,37%	4,08%	5,81%

$\chi^2(6, N = 413) = 3,91, p = 0.689$

4.5.6 Skuldir

Tafla 22. Yfirdráttur, smálán/skammtímalán, húsnæðislán, bilalán, rekstrarleiga bíls, námslán og lán hjá vini eða fjölskyldu meðal launafólks eftir stéttarfélagi.

	Framsýn	Aðrir	Samtals
			$\chi^2(1, N = 20.041) = 0,97, p = 0.324$
Með yfirdrátt	25,68%	27,90%	27,85%
			$\chi^2(1, N = 20.041) = 3,19, p = 0.074$
Með smálán/skammtímalán	8,40%	11,22%	11,16%
			$\chi^2(1, N = 20.041) = 0,47, p = 0.495$
Með húsnæðislán	56,54%	54,84%	54,87%
			$\chi^2(1, N = 20.041) = 5,57, p < 0.05$
Með bilalán	19,51%	24,60%	24,50%
			$\chi^2(1, N = 20.041) = 0,00, p = 0.947$
Með bíl í rekstrarleigu	1,73%	1,77%	1,77%
			$\chi^2(1, N = 20.041) = 6,10, p < 0.05$
Með námslán	16,30%	12,22%	12,30%
			$\chi^2(1, N = 20.041) = 0,04, p = 0.835$
Með lán hjá vini eða fjölskyldu	10,62%	10,94%	10,94%
			$\chi^2(1, N = 20.041) = 0,12, p = 0.724$
Ekkert að ofantöldu	24,20%	24,96%	24,95%

Tafla 23. Yfirdráttur, smálán/skammtímalán, húsnæðislán, bilalán, rekstrarleiga bíls, námslán og lán hjá vini eða fjölskyldu meðal launafólks innan stéttarfélags eftir kyni.

	Konur/kvár	Karlar	Samtals
			$\chi^2(1, N = 403) = 0,20, p = 0.654$
Með yfirdrátt	24,88%	26,84%	25,81%
			$\chi^2(1, N = 403) = 1,18, p = 0.277$
Með smálán/skammtímalán	9,86%	6,84%	8,44%
			$\chi^2(1, N = 403) = 0,25, p = 0.614$
Með húsnæðislán	55,40%	57,89%	56,58%
			$\chi^2(1, N = 403) = 0,10, p = 0.754$
Með bilalán	20,19%	18,95%	19,60%
			$\chi^2(1, N = 403) = 0,99, p = 0.321$
Með bíl í rekstrarleigu	2,35%	1,05%	1,74%
			$\chi^2(1, N = 403) = 2,72, p = 0.099$
Með námslán	19,25%	13,16%	16,38%
			$\chi^2(1, N = 403) = 0,54, p = 0.463$
Með lán hjá vini eða fjölskyldu	11,74%	9,47%	10,67%
			$\chi^2(1, N = 403) = 0,28, p = 0.597$
Ekkert að ofantöldu	23,00%	25,26%	24,07%

4.5.7 Eignir

Tafla 24. Fasteign, bíll, sparnaður, viðbótarlífeyrissparnaður, sumarhús, fasteign erlendis, fasteign í útleigu og verðbréfa meðal launafólks eftir stéttarfélagi.

	Framsýn	Aðrir	Samtals
			$\chi^2(1, N = 20.213) = 16,41, p < 0.001$
Eiga fasteign sem búð er í	72,57%	62,84%	63,04%
			$\chi^2(1, N = 20.213) = 19,23, p < 0.001$
Eiga bíl	89,08%	80,45%	80,63%
			$\chi^2(1, N = 20.213) = 16,59, p < 0.001$
Eiga a.m.k ein mánaðarlaun í sparnað	62,86%	52,74%	52,95%
			$\chi^2(1, N = 20.213) = 1,13, p = 0.288$
Eiga viðbótarlífeyrissparnað	65,53%	62,98%	63,03%
			$\chi^2(1, N = 20.213) = 1,99, p = 0.159$
Eiga sumarhús	8,50%	6,73%	6,77%
			$\chi^2(1, N = 20.213) = 0,29, p = 0.593$
Eiga fasteign erlendis	2,91%	3,39%	3,38%
			$\chi^2(1, N = 20.213) = 0,96, p = 0.326$
Eiga fasteign sem er leigð út	6,31%	5,22%	5,24%
			$\chi^2(1, N = 20.213) = 0,28, p = 0.597$
Eiga verðbréf	15,53%	16,51%	16,49%
			$\chi^2(1, N = 20.213) = 8,52, p < 0.01$
Eiga ekkert af ofantöldu	2,18%	5,47%	5,40%

Tafla 25. Fasteign, bíll, sparnaður, viðbótarlífeyrissparnaður, sumarhús, fasteign erlendis, fasteign í útleigu og verðbréfa meðal launafólks innan stéttarfélags eftir kyni.

	Konur/kvár	Karlar	Samtals
			$\chi^2(1, N = 410) = 1,35, p = 0.245$
Eiga fasteign sem búð er í	74,88%	69,74%	72,44%
			$\chi^2(1, N = 410) = 1,16, p = 0.282$
Eiga bíl	87,44%	90,77%	89,02%
			$\chi^2(1, N = 410) = 1,92, p = 0.166$
Eiga a.m.k ein mánaðarlaun í sparnað	59,53%	66,15%	62,68%
			$\chi^2(1, N = 410) = 0,18, p = 0.668$
Eiga viðbótarlífeyrissparnað	64,65%	66,67%	65,61%
			$\chi^2(1, N = 410) = 0,23, p = 0.632$
Eiga sumarhús	7,91%	9,23%	8,54%
			$\chi^2(1, N = 410) = 3,73, p = 0.053$
Eiga fasteign erlendis	1,40%	4,62%	2,93%
			$\chi^2(1, N = 410) = 0,07, p = 0.797$
Eiga fasteign sem er leigð út	6,05%	6,67%	6,34%
			$\chi^2(1, N = 410) = 8,28, p < 0.01$
Eiga verðbréf	10,70%	21,03%	15,61%
			$\chi^2(1, N = 410) = 0,24, p = 0.627$
Eiga ekkert af ofantöldu	1,86%	2,56%	2,20%

4.5.8 Byrði kostnaðar

Tafla 26. Auðvelt eða erfitt að standa straum af kostnaði vegna húsnæðis, samgangna, matarinnkaupa, fastra útgjalda, afþreyingar, fría og barna eftir stéttarfélagi.

	Framsýn	Aðrir	Samtals
<i>Rekstur húsnæðis</i>			$\chi^2(4, N = 18.938) = 25,11, p < 0.001$
Mjög erfitt	3,43%	6,77%	6,70%
Frekar erfitt	14,51%	20,16%	20,04%
Hvorki erfitt né auðvelt	30,08%	32,66%	32,61%
Frekar auðvelt	30,34%	23,31%	23,46%
Mjög auðvelt	21,64%	17,10%	17,19%
<i>Samgöngur</i>			$\chi^2(4, N = 19.220) = 19,52, p < 0.05$
Mjög erfitt	2,07%	4,50%	4,45%
Frekar erfitt	12,14%	16,84%	16,74%
Hvorki erfitt né auðvelt	28,68%	31,54%	31,48%
Frekar auðvelt	32,30%	25,60%	25,74%
Mjög auðvelt	24,81%	21,52%	21,59%
<i>Matarinnkaup</i>			$\chi^2(4, N = 19.449) = 12,38, p < 0.05$
Mjög erfitt	2,49%	4,32%	4,28%
Frekar erfitt	13,43%	15,70%	15,66%
Hvorki erfitt né auðvelt	27,61%	31,02%	30,95%
Frekar auðvelt	28,36%	26,75%	26,79%
Mjög auðvelt	28,11%	22,20%	22,33%
<i>Föst útgjöld</i>			$\chi^2(4, N = 19.389) = 15,35, p < 0.01$
Mjög erfitt	1,25%	2,75%	2,72%
Frekar erfitt	8,73%	12,08%	12,01%
Hvorki erfitt né auðvelt	27,68%	31,90%	31,81%
Frekar auðvelt	32,67%	28,55%	28,63%
Mjög auðvelt	29,68%	24,72%	24,82%
<i>Afþreyingu</i>			$\chi^2(4, N = 18.913) = 28,53, p < 0.001$
Mjög erfitt	4,37%	10,04%	9,93%
Frekar erfitt	11,20%	17,37%	17,25%
Hvorki erfitt né auðvelt	28,96%	27,15%	27,18%
Frekar auðvelt	31,42%	24,57%	24,70%
Mjög auðvelt	24,04%	20,87%	20,93%
<i>Fri</i>			$\chi^2(4, N = 19.825) = 24,53, p < 0.001$
Mjög erfitt	8,12%	14,81%	14,67%
Frekar erfitt	19,04%	22,73%	22,65%
Hvorki erfitt né auðvelt	26,40%	25,68%	25,69%
Frekar auðvelt	29,19%	22,17%	22,31%
Mjög auðvelt	17,26%	14,62%	14,67%
<i>Kostnaður vegna barna</i>			$\chi^2(4, N = 10.369) = 21,44, p < 0.001$
Mjög erfitt	4,62%	8,90%	8,81%
Frekar erfitt	11,28%	19,41%	19,26%
Hvorki erfitt né auðvelt	29,74%	31,09%	31,06%
Frekar auðvelt	27,18%	22,70%	22,78%
Mjög auðvelt	27,18%	17,91%	18,08%
<i>Heilbrigðisþjónustu</i>			$\chi^2(4, N = 19.119) = 42,57, p < 0.001$
Mjög erfitt	3,59%	9,00%	8,89%
Frekar erfitt	10,77%	18,05%	17,90%
Hvorki erfitt né auðvelt	27,18%	28,99%	28,95%
Frekar auðvelt	31,79%	23,44%	23,61%
Mjög auðvelt	26,67%	20,53%	20,65%

Tafla 27. Auðvelt eða erfitt að standa straum af kostnaði vegna húsnæðis, samgangna, matarinnkaupa, fastra útgjalda, afþreyingar, fría og barna innan stéttarfélags eftir kyni.

	Konur/kvár	Karlar	Samtals
<i>Rekstur húsnæðis</i> $\chi^2(4, N = 377) = 4,75, p = 0.314$			
Mjög erfitt	2,05%	4,95%	3,45%
Frekar erfitt	13,33%	15,93%	14,59%
Hvorki erfitt né auðvelt	33,85%	26,37%	30,24%
Frekar auðvelt	30,77%	30,22%	30,50%
Mjög auðvelt	20,00%	22,53%	21,22%
<i>Samgöngur</i> $\chi^2(4, N = 385) = 4,34, p = 0.362$			
Mjög erfitt	2,50%	1,62%	2,08%
Frekar erfitt	10,00%	14,59%	12,21%
Hvorki erfitt né auðvelt	31,50%	25,95%	28,83%
Frekar auðvelt	34,00%	30,81%	32,47%
Mjög auðvelt	22,00%	27,03%	24,42%
<i>Matarinnkaup</i> $\chi^2(4, N = 400) = 1,52, p = 0.824$			
Mjög erfitt	2,84%	2,12%	2,50%
Frekar erfitt	13,74%	13,23%	13,50%
Hvorki erfitt né auðvelt	27,49%	28,04%	27,75%
Frekar auðvelt	30,33%	26,46%	28,50%
Mjög auðvelt	25,59%	30,16%	27,75%
<i>Föst útgjöld</i> $\chi^2(4, N = 399) = 5,65, p = 0.227$			
Mjög erfitt	1,90%	0,53%	1,25%
Frekar erfitt	7,62%	10,05%	8,77%
Hvorki erfitt né auðvelt	27,62%	28,04%	27,82%
Frekar auðvelt	36,67%	28,57%	32,83%
Mjög auðvelt	26,19%	32,80%	29,32%
<i>Afþreyingu</i> $\chi^2(4, N = 364) = 5,58, p = 0.233$			
Mjög erfitt	4,71%	4,05%	4,40%
Frekar erfitt	10,47%	12,14%	11,26%
Hvorki erfitt né auðvelt	27,75%	30,64%	29,12%
Frekar auðvelt	36,65%	26,01%	31,59%
Mjög auðvelt	20,42%	27,17%	23,63%
<i>Fri</i> $\chi^2(4, N = 392) = 2,34, p = 0.673$			
Mjög erfitt	8,29%	8,02%	8,16%
Frekar erfitt	21,46%	16,58%	19,13%
Hvorki erfitt né auðvelt	27,32%	25,67%	26,53%
Frekar auðvelt	27,32%	31,02%	29,08%
Mjög auðvelt	15,61%	18,72%	17,09%
<i>Kostnaður vegna barna</i> $\chi^2(4, N = 195) = 4,88, p = 0.299$			
Mjög erfitt	7,87%	1,89%	4,62%
Frekar erfitt	10,11%	12,26%	11,28%
Hvorki erfitt né auðvelt	31,46%	28,30%	29,74%
Frekar auðvelt	26,97%	27,36%	27,18%
Mjög auðvelt	23,60%	30,19%	27,18%
<i>Heilbrigðisþjónustu</i> $\chi^2(4, N = 388) = 2,16, p = 0.706$			
Mjög erfitt	3,47%	3,76%	3,61%
Frekar erfitt	8,91%	12,90%	10,82%
Hvorki erfitt né auðvelt	27,72%	26,88%	27,32%
Frekar auðvelt	34,16%	29,57%	31,96%
Mjög auðvelt	25,74%	26,88%	26,29%

4.5.9 Fjárskortur komið í veg fyrir að hægt sé að greiða þætti fyrir börn

Tafla 28. Fjárskortur síðastliðna 12 mánuði komið í veg fyrir að hægt sé að greiða grunnþætti fyrir börn eftir stéttarfélagi.

	Framsýn	Aðrir	Samtals
			$\chi^2(1, N = 4.974) = 0,47, p = 0.493$
<i>Kostnað vegna félagslífs (s.s. afmælisgjafir fyrir vini, bíóferðir eða önnur afþreying með vinum)</i>	16,18%	19,49%	19,44%
			$\chi^2(1, N = 5.104) = 2,34, p = 0.126$
<i>Kostnað við að halda afmæli/veislur (s.s. fermingu, útskrift)</i>	14,47%	21,76%	21,65%
			$\chi^2(1, N = 5.597) = 0,17, p = 0.681$
<i>Afmælis- og/eða jólagjafir</i>	20,00%	21,91%	21,89%
			$\chi^2(1, N = 5.625) = 0,48, p = 0.488$
<i>Nauðsynlegan fatnað</i>	15,00%	18,00%	17,96%
			$\chi^2(1, N = 5.567) = 0,07, p = 0.788$
<i>Eins næringarrikan mat og þú telur barnið þurfa</i>	18,18%	19,40%	19,38%

Tafla 29. Fjárskortur síðastliðna 12 mánuði komið í veg fyrir að hægt sé að greiða grunnþætti fyrir börn innan stéttarfélags eftir kyni.

	Konur/kvár	Karlar	Samtals
			$\chi^2(1, N = 68) = 0,21, p = 0.645$
<i>Kostnað vegna félagslífs (s.s. afmælisgjafir fyrir vini, bíóferðir eða önnur afþreying með vinum)</i>	17,95%	13,79%	16,18%
			$\chi^2(1, N = 76) = 0,80, p = 0.371$
<i>Kostnað við að halda afmæli/veislur (s.s. fermingu, útskrift)</i>	17,39%	10,00%	14,47%
			$\chi^2(1, N = 80) = 1,59, p = 0.207$
<i>Afmælis- og/eða jólagjafir</i>	24,49%	12,90%	20,00%
			$\chi^2(1, N = 80) = 5,50, p < 0.05$
<i>Nauðsynlegan fatnað</i>	22,45%	3,23%	15,00%
			$\chi^2(1, N = 77) = 0,15, p = 0.701$
<i>Eins næringarrikan mat og þú telur barnið þurfa</i>	19,57%	16,13%	18,18%

4.6 Heilsa

4.6.1 Líkamleg heilsa

Tafla 30. Hversu gott eða slæmt líkamlegt heilsufar er eftir stéttarfélagi.

	Framsýn	Aðrir	Samtals
Mjög gott	11,62%	13,88%	13,83%
Frekar gott	39,19%	39,84%	39,83%
Hvorki né	30,54%	29,69%	29,71%
Frekar slæmt	14,32%	14,09%	14,10%
Mjög slæmt	4,32%	2,50%	2,54%

$\chi^2(4, N = 18.595) = 6,22, p = 0.183$

Tafla 31. Hversu gott eða slæmt líkamlegt heilsufar er innan stéttarfélags eftir kyni.

	Konur/kvár	Karlar	Samtals
Mjög gott	10,71%	12,79%	11,68%
Frekar gott	38,78%	39,53%	39,13%
Hvorki né	30,10%	30,81%	30,43%
Frekar slæmt	15,31%	13,37%	14,40%
Mjög slæmt	5,10%	3,49%	4,35%

$\chi^2(4, N = 368) = 1,15, p = 0.886$

4.6.2 Andleg heilsa

Tafla 32. *Tíðni neikvæðra andlegra einkenna eftir stéttarfélagi.*

	Framsýn	Aðrir	Samtals
<i>Áhugaleysi</i>			$\chi^2(3, N = 18.515) = 4,03, p = 0.258$
Alls ekki	42,08%	38,76%	38,83%
Nokkra daga	40,98%	40,15%	40,16%
Meira en helmingis tímans	9,56%	11,76%	11,72%
Nánast alla daga	7,38%	9,33%	9,29%
<i>Niðurdregin/n/ð eða dapur/döpur/dapurt</i>			$\chi^2(3, N = 18.515) = 4,67, p = 0.197$
Alls ekki	43,44%	42,04%	42,06%
Nokkra daga	43,72%	40,95%	41,00%
Meira en helmingis tímans	7,10%	9,95%	9,89%
Nánast alla daga	5,74%	7,06%	7,04%
<i>Erfiðleikar með svefn</i>			$\chi^2(3, N = 18.515) = 4,72, p = 0.193$
Alls ekki	34,43%	33,53%	33,55%
Nokkra daga	36,07%	38,03%	37,99%
Meira en helmingis tímans	10,66%	13,02%	12,97%
Nánast alla daga	18,85%	15,42%	15,49%
<i>Þreyta og orkuleysi</i>			$\chi^2(3, N = 18.515) = 4,52, p = 0.211$
Alls ekki	17,21%	17,64%	17,63%
Nokkra daga	51,09%	45,84%	45,94%
Meira en helmingis tímans	13,93%	16,34%	16,29%
Nánast alla daga	17,76%	20,18%	20,14%
<i>Lystarleysi eða ofát</i>			$\chi^2(3, N = 18.515) = 3,26, p = 0.354$
Alls ekki	54,64%	51,20%	51,27%
Nokkra daga	28,14%	28,35%	28,35%
Meira en helmingis tímans	8,47%	11,14%	11,08%
Nánast alla daga	8,74%	9,31%	9,30%
<i>Liðið illa með sjálfa/n/t þig</i>			$\chi^2(3, N = 18.515) = 3,61, p = 0.307$
Alls ekki	46,99%	46,37%	46,38%
Nokkra daga	32,51%	32,65%	32,64%
Meira en helmingis tímans	12,57%	10,55%	10,59%
Nánast alla daga	7,92%	10,44%	10,39%
<i>Einbeitingaskortur</i>			$\chi^2(3, N = 18.515) = 5,86, p = 0.119$
Alls ekki	57,10%	50,87%	50,99%
Nokkra daga	26,23%	29,03%	28,97%
Meira en helmingis tímans	8,20%	10,16%	10,12%
Nánast alla daga	8,47%	9,95%	9,92%
<i>Breytingar á fasi</i>			$\chi^2(3, N = 18.515) = 8,66, p < 0.05$
Alls ekki	80,05%	73,63%	73,76%
Nokkra daga	14,21%	17,22%	17,16%
Meira en helmingis tímans	3,83%	5,63%	5,59%
Nánast alla daga	1,91%	3,53%	3,49%
<i>Sjálfsviðshugsanir</i>			$\chi^2(3, N = 18.515) = 4,82, p = 0.185$
Alls ekki	86,89%	86,43%	86,44%
Nokkra daga	10,66%	9,12%	9,15%
Meira en helmingis tímans	0,82%	2,29%	2,26%
Nánast alla daga	1,64%	2,16%	2,15%

Tafla 33. Tíðni neikvæðra andlegra einkenna innan stéttarfélags eftir kyni.

	Konur/kvár	Karlar	Samtals
<i>Áhugaleysi</i>			$\chi^2(3, N = 364) = 3,72, p = 0.293$
Alls ekki	37,82%	46,20%	41,76%
Nokkra daga	45,60%	36,26%	41,21%
Meira en helmingis tímans	9,84%	9,36%	9,62%
Nánast alla daga	6,74%	8,19%	7,42%
<i>Niðurdregin/n/ð eða dapur/döpur/dapurt</i>			$\chi^2(3, N = 364) = 5,14, p = 0.162$
Alls ekki	39,38%	47,37%	43,13%
Nokkra daga	49,22%	38,01%	43,96%
Meira en helmingis tímans	5,70%	8,77%	7,14%
Nánast alla daga	5,70%	5,85%	5,77%
<i>Erfiðleikar með svefn</i>			$\chi^2(3, N = 364) = 13,09, p < 0.01$
Alls ekki	26,42%	43,86%	34,62%
Nokkra daga	38,34%	32,75%	35,71%
Meira en helmingis tímans	12,44%	8,77%	10,71%
Nánast alla daga	22,80%	14,62%	18,96%
<i>Þreyta og orkuleysi</i>			$\chi^2(3, N = 364) = 15,98, p = 0.001$
Alls ekki	12,44%	22,81%	17,31%
Nokkra daga	48,70%	53,80%	51,10%
Meira en helmingis tímans	14,51%	12,87%	13,74%
Nánast alla daga	24,35%	10,53%	17,86%
<i>Lystarleysi eða ofát</i>			$\chi^2(3, N = 364) = 3,97, p = 0.265$
Alls ekki	50,78%	59,06%	54,67%
Nokkra daga	28,50%	27,49%	28,02%
Meira en helmingis tímans	10,36%	6,43%	8,52%
Nánast alla daga	10,36%	7,02%	8,79%
<i>Liðið illa með sjálfa/n/t þig</i>			$\chi^2(3, N = 364) = 2,60, p = 0.457$
Alls ekki	43,52%	50,88%	46,98%
Nokkra daga	34,20%	30,41%	32,42%
Meira en helmingis tímans	14,51%	10,53%	12,64%
Nánast alla daga	7,77%	8,19%	7,97%
<i>Einbeitingaskortur</i>			$\chi^2(3, N = 364) = 1,81, p = 0.612$
Alls ekki	57,51%	56,73%	57,14%
Nokkra daga	26,94%	25,15%	26,10%
Meira en helmingis tímans	8,81%	7,60%	8,24%
Nánast alla daga	6,74%	10,53%	8,52%
<i>Breytingar á fasi</i>			$\chi^2(3, N = 364) = 1,25, p = 0.741$
Alls ekki	81,87%	77,78%	79,95%
Nokkra daga	13,47%	15,20%	14,29%
Meira en helmingis tímans	3,11%	4,68%	3,85%
Nánast alla daga	1,55%	2,34%	1,92%
<i>Sjálfsvígshugsanir</i>			$\chi^2(3, N = 364) = 5,43, p = 0.143$
Alls ekki	90,67%	82,46%	86,81%
Nokkra daga	7,77%	14,04%	10,71%
Meira en helmingis tímans	0,52%	1,17%	0,82%
Nánast alla daga	1,04%	2,34%	1,65%

Tafla 34. Stig á heildarkvarða PHQ-9 eftir stéttarfélagi.

	Framsýn	Aðrir	Samtals
Góð til miðlungs góð andleg heilsa, 0-9 stig	74,59%	71,01%	71,08%
Slæm andleg heilsa, 10-27 stig	25,41%	28,99%	28,92%

$$\chi^2(1, N = 18.515) = 2,24, p = 0.134$$

Tafla 35. Stig á heildarkvarða PHQ-9 innan stéttarfélags eftir kyni.

	Konur/kvár	Karlar	Samtals
Góð til miðlungs góð andleg heilsa, 0-9 stig	73,06%	76,02%	74,45%
Slæm andleg heilsa, 10-27 stig	26,94%	23,98%	25,55%

$$\chi^2(1, N = 364) = 0,42, p = 0.517$$

4.6.3 Viðhorf til atvinnurekanda

Tafla 36. Hversu líklegt eða ólíklegt að leitað yrði til atvinnurekanda ef rangt er greitt fyrir vinnu eftir stéttarfélagi.

	Framsýn	Aðrir	Samtals
Mjög líklegt	83,77%	80,06%	80,14%
Frekar líklegt	10,53%	11,56%	11,54%
Hvorki líklegt né ólíklegt	2,41%	3,66%	3,64%
Frekar ólíklegt	1,54%	2,30%	2,29%
Mjög ólíklegt	1,75%	2,41%	2,40%

$$\chi^2(4, N = 22.668) = 5,05, p = 0.282$$

Tafla 37. Hversu líklegt eða ólíklegt að leitað yrði til atvinnurekanda ef rangt er greitt fyrir vinnu innan stéttarfélags eftir kyni.

	Konur og kvár	Karlar	Samtals
Mjög líklegt	84,42%	82,88%	83,66%
Frekar líklegt	10,82%	10,36%	10,60%
Hvorki líklegt né ólíklegt	1,30%	3,60%	2,43%
Frekar ólíklegt	2,16%	0,90%	1,55%
Mjög ólíklegt	1,30%	2,25%	1,77%

$$\chi^2(4, N = 453) = 4,28, p = 0.369$$

Tafla 38. Ástæður þess að leita ekki til atvinnurekanda ef rangt er greitt fyrir vinnu eftir stéttarfélagi (athugið að svarendur voru beðnir um að merkja við það atriði sem skiptir mestu máli).

	Framsýn	Aðrir	Samtals
Óttast uppsögn	20,00%	32,32%	32,19%
Óttast að það hefði áhrif á stöðu mína á vinnumarkaði	80,00%	67,68%	67,81%

$$\chi^2(1, N = 466) = 0,34, p = 0.558$$

Heimildarskrá

Agnes Agnarsdóttir, Hafrún Kristjánsdóttir, Jakob Smári, Jón Friðrik Sigurðson, & Pétur Tyrfingsson. (e.d.). *PHQ-9 í íslenskri þýðingu*.

Andri Steinþór Björnsson, Karen Jónsdóttir, Signý Sigurðardóttir, Inga Wessman, Ólafía Sigurjónsdóttir, Auður Sjöfn Þórisdóttir, Jóhann Pálmar Harðarsons, & Guðmundur Arnkelsson. (2018). Próffræðilegir eiginleikar Sheehan Disability Scale, Quality of Life Scale og Patient Health Questionnaire í íslenskri þýðingu. *Tímarit Sálfræðingafélags Íslands*, 23, 91-100.

Living conditions in Europe - material deprivation and economic strain. (2024). Eurostat. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Living_conditions_in_Europe_-_material_deprivation_and_economic_strain

Kroenke, K., & Spitzer, R. L. (2002). The PHQ-9: A new depression diagnostic and severity measure. *Psychiatric Annals*, 32(9), 509-515.